

Saksbehandler:
Laila Buskum,
Divisjon for kunnskap og teknologi

Dato:
07.06.2022
Oppdatert
17.06.2022

Saksnummer:
2022/107

Salg, service og reiseliv

Referat for møte i faglig råd for salg, service og reiseliv (FRSSR)

Dato: 07. juni 2022 kl 10:00 – 16:00

Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, møterom 5 (fysisk møte)

Innkalt	Representerer
Runar Karlsen	NHO – Service og Handel
Gry Strand	Spekter
Laila M. Berge	Virke
Henrik Hamborg	NHO - Reiseliv
Maren Svenning (vara for G.T)	LO – HK i Norge
Michella Maria Jensen	LO - Fellesforbundet
Per Inge Bergan	Utdanningsforbundet
Solveig Eldegard	Utdanningsforbundet
Thomas Nordli Andersen	KS (skoleeier)
Line Stebekk	KS (skoleeier)
Aud Westgaard Andersen	Skolenes Landsforbund
Jørgen Ellingsen (observatør)	Forsvaret

Fra Utdanningsdirektoratet	
Laila Buskum	Divisjon for kunnskap og teknologi
Anna Obstfelder (kl 1100 – 1200)	Divisjon for læring og vurdering – sak 21
Ole Christian Norum (kl 13:45 – 14:45)	Divisjon for læring og vurdering – sak 22
Forfall	
Terje Mikkelsen	LO – Norsk Arbeidsmandsforbund
Mikal Shahim Thorstensen	Elevorganisasjonen
Janne Wik	LO - Fagforbundet
Geir Tegler	LO – HK i Norge
Guro Myklestul	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
Hilje Stormo	YS - Parat

FAGLIG RÅD FOR SALG, SERVICE OG REISELIV

Utdanningsdirektoratet, Schweigaards gate 15 B, 0191 Oslo

Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo

E-post: post@udir.no

Dagsorden:

17-2022	<p>Godkjenning av innkalling og dagsorden</p> <p>Referat fra møtet godkjennes per e-post og publiseres på sryogfagligerad.no i etterkant av rådsmøtet.</p> <p>vedtak: Innkalling og dagsorden godkjennes</p>
18-2022	<p>Status i arbeidet med oppfølging av lærlingklausulen – oppfølging av sak 10/22</p> <p>Oppfølging av sak 63/21 om behov for oppfølging av lærlingklausulen. Arbeidsgruppen presenterte forslaget til brev til KD.</p> <p>Rådet sluttet seg til forslaget.</p> <p>vedtak: Arbeidsutvalget utformer et ferdig brev som Udir tar videre til KD.</p>
19-2022	<p>Forslag om endring av yrkesbetegnelse for reiselivsfaget – oppfølging av sak 11/22</p> <p>Rådets arbeidsgruppe la fram forslaget om å foreslå en endring av yrkesbetegnelsen for reiselivsfaget.</p> <p>Fra diskusjonen: Det er viktig å få fram i søknaden behovet for endring av yrkesbetegnelsen. Resepsjonens betydning/rolle framover. Åpen læreplan som spisses på den enkelte destinasjon. Se til ulike destinasjoner i søknaden.</p> <p>Arbeidsutvalget minner om kravet til at forslagsstiller må <i>utrede grundig</i> hva forslag til endring er, begrunnelsen for endring og hvilke konsekvenser en slik endring vil få. For å foreslå endring av yrkesbetegnelse brukes dette skjemaet. Mer informasjon om endringer i yrkesfagene finnes her.</p> <p>Vedtak: Forslaget med et tillegg fra AU vil bli sendt til rådet med frist 21. juni for innspill. Arbeidsgruppa legger endelig forslag om endring av yrkesbetegnelse inn i Digital portal (se "dette skjemaet" over).</p>
20-2022	<p>Forarbeid til utviklingsredegjørelsene 2022-25 – Oppdrag til FR - forarbeid til utviklingsredegjørelsene 2022-25 (1).pdf Oppdraget om utviklingsredegjørelser ligger i Mandat og retningslinjer for SRY og faglige råd, særlig punkt 2.2.1. Det er gitt informasjon i tidligere rådsmøter og det er gitt innspill fra faglig råd. Innretningen på redegjørelsene er diskutert i fellesmøtet mellom Udir og arbeidsutvalgene 9. mars i år.</p> <p>Som forarbeid til de kommende (del-)oppdragene, ber Utdanningsdirektoratet om at rådene gir innspill på følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relevante fokustemaer som er aktuelle for det enkelte faglige råd/utdanningsprogram. <p>Forslagene til temaer skal kunne knyttes opp mot erfarte - og antatte - utviklingstrekk og trender i bransjer og sektorer. Fokustemaene skal være tilknyttet arbeidslivets kompetansebehov, og gjenspeile hva faglige råd ønsker å sette et spesielt søkelys på.</p> <p>I en SRY-workshop i 2021 anbefaler SRY at «Digitalisering og teknologiutvikling» bør være tema for de faglige rådernes utviklingsredegjørelser i 2022.» Utdanningsdirektoratet tar anbefalingen til følge. Ett av fokustemaene som vil bli definert for redegjørelsene, er derfor «Teknologiutvikling og det grønne skiftet».</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Hvilket nivå det kommende oppdraget om utviklingsredegjørelser bør ligge på: enten bransje-/sektornivå - eller et utvalg på fagnivå innenfor den enkelte bransje/sector. <p>Frist for innspill på epost til carine.gronholz@udir.no - innen 30. juni 2022</p> <p>Vedtak: Rådet ble enige om å utsette saken til ekstraordinært rådsmøte 15.06.2022.</p>
21-2022	<p>Utredning av mulige endringer i organisering av eksamensordningen for praksiskandidater.</p>

	<p>Utdanningsdirektoratet og Direktoratet for høyere utdanning (HK-dir) ga først en introduksjon til oppdraget. Det skal utredes mulige endringer i organiseringen av eksamensordningen for praksiskandidater, med mål om å gjøre den mer fleksibel. I utredningen er vi bedt om å vurdere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke aktører og forvaltningsnivå som bør ha ansvaret for eksamen - Mulighet for at eksamen utvikles lokalt <p>Vi kan også foreslå andre mulige løsninger for en mer fleksibel ordning.</p> <p>Udir har i tillegg mandat til å vurdere endringsbehov i eksamensordningen for programfagene. Dette inkluderer sentralt gitt eksamen med lokal sensur på vg3 for yrkesfag</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke fordeler og utfordringer ser faglig råd knyttet til eksamensordningen for praksiskandidater? - Hvordan forstår faglige råd formålet med den sentralt gitte skriftlig eksamen på yrkesfag? - Hvilke forventninger er det i sektor om funksjonen til denne eksamen? <p><i>Rådets innspill i hovedtrekk:</i> <i>Ventetiden fra oppmelding til endelig fag- og svenneprøve er et problem. Lang ventetid kan føre til at kandidaten "glipper" ut.</i></p> <p><i>Kandidaten er overlatt til seg selv og melder seg til opp (for tidlig) uten at bedriften er involvert. Kandidaten er ikke "klar", ser ikke sammenhenger og klarer ikke å sette elementer/tema inn i en sammenheng. Tidlig veiledning om krav om forventninger nødvendig. Det ble pekt på at bedrifter er for lite forberedt og må legge til rette for å gi kandidaten helhet/bredde i faget.</i></p> <p><i>Rådet oppfattet imidlertid praksiskandidatordningen som god, og at den må fortsette. Det er viktig med god veiledning (som kan bli bedre) i løpet.</i></p> <p><i>Utfordringer hos kandidatene: ukjente med eksamen, kunnskapshull, språkproblemer, manglende grunnleggende ferdigheter, lang tid siden skolegang, ukjent med eksamen. Krevende å finne fram til relevant informasjon om ordningen, oppmelding til eksamen.</i></p> <p><i>Om sikkerhetsfaget: Ikke ønske om å fjerne eksamen for praksiskandidater. Hva med obligatoriske kurs før eksamen? Nivået må være det samme for hele landet. Forventninger fra arbeidsgiver.</i></p> <p><i>Om formålet /funksjonen til sentralt gitt skriftlig eksamen: Oppfattes ikke av rådet som "siling"</i></p> <p><i>Betraktninger om løsninger for en mer fleksibel løsning: Det er behov for fleksibilitet. Regelmessige digitale eksamener Behov for kurs til fagprøven, og kurs før sentralt gitt skriftlig eksamen, Digitale kurs!</i></p> <p><i>Om oppfølging/tilpasning Ikke svekke fagbrevet (lik verdi), viktig med grunnleggende ferdigheter Praksiskandidaten overlatt til seg selv, utfordringer til å etablere "laget rundt" praksiskandidater. Språkopplæring (modulbasert?) Involvere bedriftene bedre? Ordninger for å gi praksiskandidatene oppfølging?</i></p> <p>Vedtak: AU og fagansvarlig ferdigstiller en tilbakemelding ut fra innspillene i rådsmøtet og sender til Udir innen fristen 17. juni.</p>
22-2022	<p>Læreplangrupper, moduliserede læreplaner</p> <p>Udir er i samarbeid med HK-dir bedt om å modulstrukturere opplæringen for de 13 lærefagene som inngår i det pågående forsøket. Utdanningsdirektoratet og Direktoratet for høyere utdanning (HK-dir) ga først en introduksjon til oppdraget.</p>

	<p>Det vises til retningslinjer for samarbeid mellom SRY, FR og Udir. Selv om dette ikke er et læreplanarbeid Henvendelse til faglig råd prinsipper for modulisering legges det til grunn at de faglige rådene involveres i arbeidet etter prinsippene i kapittel 7 endringer i læreplaner for fag. I tråd med dette bes rådet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - foreslå medlemmer til læreplangrupper som skal modulisere de fastsatte læreplanene. For salg, service og reiseliv gjelder dette følgende fag: Vg3 Salgsfaget - I tillegg ønskes at hvert faglig råd melder inn én kontaktperson Udir kan kontakte i arbeidet med å forberede læreplanarbeidet. Kontaktpersonen skal gi innspill og kommentarer på et utkast til dokument som skal beskrive prinsipper for modulstrukturering av læreplaner. Dokumentet skal legge føringer for arbeidet i læreplangruppene med å modulstrukturere læreplanene. <p>Kriterier for sammensetning</p> <p>Den modulstrukturerte opplæringen tar utgangspunkt i læreplanen for vg3. Det derfor viktig at rådet foreslår medlemmer fra sitt nettverk som har inngående kjennskap til vg3 læreplanen og gjerne erfaring fra fagfornyelsen i det aktuelle lærefaget. Læreplangruppene skal være bredt sammensatt og speile samfunnet og sektoren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inngående kjennskap til læreplanen på vg3 - Kjennskap til opplæringsløpet fra vg1 til vg3 - Fordel med noe kjennskap til fellesfagene - Fordel med erfaring med opplæring av voksne - Spredning i kjønn, geografi og fagbakgrunn <p>Om arbeidet</p> <p>Læreplangruppene vil starte arbeidet tidlig i oktober og avslutte arbeidet mot sommeren 2023. Vi anslår et omfang på om lag 100 timer i denne tidsperioden.</p> <p><i>Stikkord fra presentasjonen ved HK-dir og Udir: Tilpasset (skreddersys til den enkelte), fleksibel (den lærende i sentrum), effektivt (språkopplæring samtidig).</i></p> <p><i>Realkompetansevurdering gjennomføres før opplæring starter.</i></p> <p>Vedtak: Sakes følges opp i ekstraordinært rådsmøte 15. Juni</p>
23-2022	<p>Fylkesbesøk - oppfølging av sak 13/22</p> <p>Rådets arbeidsgruppe la fram status i planleggingen.</p> <p>Vedtak: Det foreløpige programmet ble støttet av rådet. <i>Arbeidsgruppen samarbeider med Vikhals Fagermo v/Nordland fylkeskommune om endelig program. Laila og lærling i Udir vil gå i gang med å se på hotelloppakker i Bodø.</i></p>
24-2022	<p>Tidspunkter for rådsmøter høsten 2022</p> <p>Sekretariatet har avtalt følgende uker for gjennomføring av rådsmøter 37, 44 og 48. Rådet har som regel gjennomført rådsmøter på tirsdager. AUS forslag til møtedatoer høsten 2022:</p> <p>Uke 37: (kombinert med fylkesbesøket)</p> <p>Uke 44: Tirsdag 1. november (teams)</p> <p>Uke 48: Tirsdag 29. november (fysisk møte)</p> <p>Vedtak: <i>Møtedatoene ble godtatt.</i></p>
25-2022	<p>NOKUT – ny godkjenningsordning</p> <p>Se tekst i sakslista av 07.06.2022.</p>

	<p>Vedtak: Grunnet tidspress den 07.06 ble rådet enige om å utsette saken til ekstraordinært rådsmøte 15.06.2022.</p>
26-2022	<p>Forslag til saker på neste rådsmøte uke 37 Rådsmedlemmene oppfordres til å sende forslag til saker. Frist til neste rådsmøte er fredag 2. september 2022.</p> <p>Vedtak: Arbeidsutvalget vurderer innkomne saker for kommende rådsmøter.</p>
27-2022	<p>Orienteringssaker</p> <p>Digital portal ved forslag til endringer i læreplaner og tilbudsstruktur.</p> <p>SharePoint for FRSSR –</p> <p>Evaluering av fagfornyelsen – underveisrapport Evalueringen strekker seg over en 5-årsperiode og består av flere forskningsprosjekter. Denne første rapporten viser til at arbeidet med nye læreplaner var preget av en vending mot arbeidslivet og den viser hvordan lærere og elever har tatt i bruk de nye læreplanene. Hovedfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strukturendringer sammen med endringer i læreplanene muliggjør økt gjennomføring og økt yrkesrelevans • Flere søker yrkesfag, men ingen endring i søkningen til fag og program. • Tettere samarbeid med næringsliv i både skole og praksis • Pandemien har forsinket arbeidet med å ta i bruk læreplanen slik det er tenkt • Elevene opplever seg i lite grad påvirket av fagfornyelsen • Arbeidet med læreplanene har bidratt til å styrke samarbeidet mellom partene og staten <p>Her finner du delrapport 1 og et mer kortfattet sammendrag/syntesnotat.</p> <p>Rapport om utradisjonelle utdanningsvalg publiseres 20. mai NTNU Samfunnsforskning har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/elever-utradisjonelle-utdanningsvalg/</p> <p>Kryssløp fra vg1 salg, service og reiseliv, vg1 bygg- og anleggsteknikk til vg2 transport og logistikk – avslag på søknad Svar på søknad kryssløp</p> <p>Utdanningsdirektoratet har gitt avslag på søknaden da kriteriene for kryssløp ikke er oppfylt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om det er tilstrekkelig med felleskomponenter mellom læreplanene til at elevene har forutsetninger for å følge opplæringen i det vg2-løpet eller lærefaget/yrkeskompetansefag hun/han er tatt inn på. - Sektor ser en faglig fordel av å rekruttere elever fra andre fagområder. Med sektor menes primært arbeidslivet og som de ulike virksomhetene ser en faglig fordel av å rekruttere fra andre fagområder. <p>Fellesmøte mellom Utdanningsdirektoratet og AU i rådene</p> <ul style="list-style-type: none"> - 10.05.2022 – oppsummering.pdf fra møtet og presentasjoner; Presentasjon oppdragsbrev 22-05 mai faglige råd.pdf og FR AU 220510 Modulstrukturerer av læreplaner.pdf <p>Statistikk for utdanningsprogrammet salg, service og reiseliv Her finner dere statistikk for utdanningsprogrammet i Utdanningsdirektoratets statistikkbank og analysebrett for endringer i yrkesfagene.</p> <p>Her er et utvalg av statistikk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - andel søkere som har fått lærekontrakt for 2021. Viser hvor stor andel av søkerne som fikk lærekontrakt og startet i lære i 2021. Publiserte tall over andel søkere som hadde startet i lære innen utgangen av august, oktober og desember. - antall nye og antall løpende lærekontrakter for 2021. Tallene viser antall nye lærekontrakter inngått fra oktober 2020 til oktober 2021 og antall løpende lærekontrakter per 1. oktober 2021. - antall oppnådde fag- og svennebrev for 2020-21.

	<ul style="list-style-type: none"> - tall for gjennomføring av læretiden - søkere til videregående opplæring per 1. mars 2022. - Konsekvenser av koronapandemien for lærlingene - Antall permiterte og oppsakte lærlinger - Utdanningsspeilet 2021 Udirs årlige oppsummering av statistikk og forskning om barnehage og grunnsopplæring i Norge. Spesialtema; digitaliseringen av skolen og konsekvenser av koronaepidemien. - Flere lærekontraktar enn før pandemien (udir.no) <p>Rådsmøtet uke 37 blir i forbindelse med Fylkesbesøket 13. - 15. september.</p> <p>Forslag om endringer Divisjon for læreplan og vurdering har fått inn: Forslag om navneendring - <i>vg3 service og administrasjonsfaget til administrasjonsfaget</i> Forslag om kryssløp - <i>kryssløp fra vg2 til vg3 i Utdanningsprogrammet for salg, service og reiseliv</i> Forslag om nytt lærefag - <i>vg3 resepsjonsfaget</i></p> <p>Ny fagansvarlig for Faglig råd for salg, service og reiseliv: <i>Det vil komme nærmere beskjed om hvem som overtar permanent som fagansvarlig.</i></p> <p>Vedtak: <i>Rådet tar orienteringssakene til orientering.</i></p>
28-2022	<p>Eventuelt Runar Karlsen orienterte om at han skal slutte i NHO SH og at det vil få betydning for han rolle i rådet framover.</p>